

Správa o činnosti pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.1.1 Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
3. Prijímateľ	Gymnázium, Komenského 32, 075 01 Trebišov
4. Názov projektu	Rozvíjanie matematickej, finančnej, čitateľskej a prírodovednej gramotnosti – nevyhnutný predpoklad na rozvíjanie kľúčových kompetencií a získavanie praktických a profesijných zručností žiakov Gymnázia v Trebišove.
5. Kód projektu ITMS2014+	312011U093
6. Názov pedagogického klubu	5.6.6. Jazyk a komunikácia
7. Dátum stretnutia pedagogického klubu	12. 12. 2022
8. Miesto stretnutia pedagogického klubu	USJL
9. Meno koordinátora pedagogického klubu	Mgr. Lenka Janoková
10. Odkaz na webové sídlo zverejnenej správy	www.gymtv.sk

11. Manažérske zhrnutie:

Ôsme stretnutie klubu v školskom roku 2022/2023 – Stratégie porozumenia textu
Rozširovanie a prehlbovanie praktických a profesijných zručností

12. Hlavné body, témy stretnutia, zhrnutie priebehu stretnutia:

Stratégie porozumenia textu
Rozširovanie a prehlbovanie praktických a profesijných zručností

1. Úvodné privítanie, oboznámenie sa s témou stretnutia
2. Hlavná téma: Stratégie porozumenia textu
3. Rozširovanie a prehlbovanie praktických a profesijných zručností
4. Diskusia

V úvode stretnutia sme zhrnuli niektoré teoretické zásady rozvoja čitateľskej gramotnosti žiakov. Vo všeobecnosti sa čitateľská gramotnosť chápe ako schopnosť získať relevantné informácie z písaného textu, schopnosť porozumieť im, vedieť ich použiť a uvažovať o nich

Keď sledujeme žiaka pri čítaní, navonok sa nám zdá, že čítanie je pomerne jednoduchou záležitosťou. Žiak sleduje riadok po riadku, občas sa zrakom vráti k predchádzajúcemu úseku textu. Niekedy zasa naopak preskočí istý úsek a začne čítať inú časť. Čítanie je pomerne zložitá činnosť, ktorá okrem vnímaných písmen zahŕňa i zložité myšlienkové a pamäťové procesy. Vyžaduje si viacero schopností a zručností, ale aj poznatkov o realite, ktorú daný text opisuje.

Každá stratégia je založená na istej predstave o texte, ktorú žiak má. Pri čítaní s porozumením rozlišujeme dve základné stratégie – povrchovú a hĺbkovú.

Pri povrchovej má žiak predstavu o texte ako o súbore viac-menej izolovaných informácií. Text sa skladá podľa tejto stratégie z množiny údajov, faktov, názorov, medzi ktorými ale neexistujú žiadne vzťahy, alebo len veľmi slabé. Naučenie sa textu sa rovná jeho zapamätaniu si. Potom sa ale jedná len o doslovnú reprodukciu, nie pochopenie prečítaného textu. Táto stratégia prináša so sebou problémy, určité negatíva, pretože žiak nevie, ktoré informácie sú významné, podstatné a ktoré zasa na druhej strane povrchové, nepodstatné.

Pri hĺbkovej stratégii má žiak predstavu o texte ako o súhrne informácií, ktoré sú istým spôsobom organizované. Vyžaduje si hlbší pohľad do tejto štruktúry a hodnotenie informácií podľa významnosti. Pri tejto stratégii si žiak nemusí pamätať toľko informácií ako pri povrchovej stratégii, ale zameriava sa len na isté druhy informácií a vie ich neskôr aj použiť pri riešení problémových úloh.

Vznik týchto stratégií sa zakladá ešte na mnohých iných faktoroch, akými sú napríklad spôsob, akým sú v texte usporiadané informácie, či typ textu. Z ich popisu by sa dal vyvodit' záver, že hĺbková je náročnejšia a preto by sa mala v škole uprednostňovať. Správnejší záver je však taký, ktorý hovorí o využívaní oboch stratégií, a to podľa konkrétnych podmienok – podľa cieľa čítania, časových dispozícií textu a jeho vlastností.

Predpokladáme, že vyučovanie rôznych stratégií čítania, napr. prostredníctvom modelovania, spoločného precvičovania alebo ich samostatnej aplikácie, zlepšuje nielen individuálnu čitateľskú gramotnosť žiakov, ale tiež rozvíja čitateľskú autonómiu, schopnosť samostatne pracovať s neznámym textom, správne mu porozumieť, identifikovať explicitné a implicitné významy, schopnosť text analyzovať a kriticky ho hodnotiť. Učítelia si vymenili názory na preštudovaný text a uviedli rôzne príklady na rozvoj extenzívnych a intenzívnych čitateľských zručností, ktoré so žiakmi precvičujú formou samostatnej práce, práce vo dvojiciach alebo skupinách. Žiaci pracujú s ukážkami odborných a umeleckých textov, s ukážkami textov z čítaniek, zbierok a s pracovnými listami. Následne sme podrobnejšie prediskutovali niektoré odporúčané čitateľské stratégie a metódy.

INSERT – systém interaktívnych značiek pre efektívne čítanie, ktorými si žiaci značia nové, známe, neznáme informácie v texte. Pre lepšie osvojenie si samostatnej práce s textom, za účelom domácej prípravy alebo samoštúdia žiakom odporúčame tiež jeho adaptáciu podľa vlastných potrieb.

Porovnaj a rozliš – žiaci hľadajú podobnosť alebo odlišnosť dvoch textov, napr. dejové línie v príbehu, osudy hlavných hrdinov, dve filozofické hľadiská a pod. Ako vizuálny ekvivalent tejto metódy naši učítelia tiež odporúčajú používať Vennove diagramy pre ich názornosť.

3 – 2 – 1 – stratégia vyhľadávania troch dôležitých informácií, dvoch nových a jednej informácie, na ktorú žiak nenašiel odpoveď.

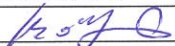
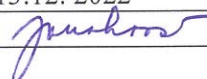
KWL – žiaci si zapíšu poznámky k téme pred čítaním (čo už vedia a čo by sa chceli dozvedieť), následne to, čo sa dozvedeli po čítaní.

RAP – prečítaj odsek – sformuluj otázku – odpovedz vlastnými slovami.

Uvedené metódy odporúčame pre ich univerzálnosť a možné využitie pri práci vo dvojiciach, skupinách i samoštúdiu. Ich pridanou hodnotou je tiež fakt, že bránia mechanickému memorovaniu sa učiva bez pochopenia jeho významu, sú vysoko aktivizujúce a zároveň motivujú žiakov k ďalšiemu štúdiu a práci s informáciami.

Identifikovanie problémov Učítelia zhodne považujú za pretrvávajúci problém najmä nižšiu čitateľskú autonómiu žiakov, ktorá pramení z nízkeho záujmu o čítanie všeobecne, alebo tiež z nízkej schopnosti dlhodobo sústredene čítať s porozumením. Ako značne problematické sa nám javí chápanie náročnejších literárnych, filozofických a dobových textov. Samostatnú kapitolu predstavuje problém tzv. povinnej literatúry, ktorá je pre mnohých žiakov nepopulárna, pričom odporúčané tituly si skutočne prečíta len malé percento žiakov, čím sa stráca jeho pôvodný zmysel. V závere diskusie prítomní učítelia tiež zdôraznili význam správneho kladenia analytických otázok na overenie pochopenia textu (napr. formulovať otázky kritické, objasňujúce, príčinné, vysvetľujúce a pod.), ktoré často odhalia slabé argumentačné schopnosti žiakov.

13. Závěry a odporúčania: V oblasti rozvoja extenzívneho čítania a povinnej literatúry odporúčame hľadať atraktívnejšie formy práce s umeleckým textom, napr. inscenačné hry, dramatizované čítanie ukážok, dať žiakom možnosť pripraviť si prezentáciu o svojej obľúbenej knihe a pod. Za trvalú a priebežnú úlohu sme si stanovili vytvoriť databázu vhodných textov a pracovných listov s cieľom lepšej modelácie a nácviku čitateľských stratégií a techník, ako aj priebežne identifikovať problémové oblasti.

14. Vypracoval (meno, priezvisko)	Mgr. Zuzana Bogdányiová
15. Dátum	12.12.2022
16. Podpis	
17. Schválil (meno, priezvisko)	Mgr. Lenka Janoková
18. Dátum	13.12.2022
19. Podpis	

Príloha:

Prezenčná listina zo stretnutia pedagogického klubu

